

odbor archivní správy a spisové služby
Nad Štolou 3
170 34 Praha 7

Č. j. MV-146210-1/AS-2024

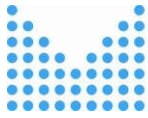
Praha 3. října 2024

Metodické stanovisko Ministerstva vnitra k novele zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, a vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby

Metodické stanovisko Ministerstva vnitra k novele archivního zákona a spisové vyhlášky

Novely zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, ve znění pozdějších předpisů, obsahují nová ustanovení, jimiž se buď zpřesňují stávající ustanovení pro oblast archivnictví a spisové služby, nebo se podstatným způsobem doplňují či mění.

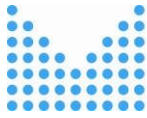
Předkládaný metodický návod objasňuje uvedené změny archivního zákona a vyhlášky. Po stručném nástinu obecných východisek, z nichž bylo vycházeno při koncipování novel obou právních předpisů, se věnuje všem změnám. Postupně to je stanovení podmínek uchování informací v informačních systémech, které nejsou eSSL, s důrazem na samostatné evidence dokumentů, které obsahuje nový § 3a archivního zákona, dále změny v atestacích elektronických systémů spisové služby, změny v čerpání údajů ze základních registrů pro vedení jmenných rejstříků, činnost při příjmu dokumentu způsobilého přivodit škodu na výpočetní technice veřejnoprávního původce, vyhotovování dokumentů se strojově čitelnou vrstvou, nakládání s dokumenty označenými „OMEZENÝ PŘÍSTUP“, rozšíření oprávnění ke zřízení bezpečnostního archivu o Kancelář prezidenta republiky, pořizování kopie (repliky) archiválie v digitální podobě a přesun České tiskové kanceláře

k soukromoprávním původcům dokumentů. Obě novely rovněž stanovily termíny pro postupné nabytí účinnosti jednotlivých změn.

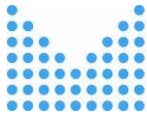
Závěrem je nutné uvést, že obě novely stále zachovávají základní požadavky pro oblast archivnictví a výkonu spisové služby, jejichž splnění jsou příslušné právnické osoby povinny zabezpečit.

PhDr. Daniel Doležal, Ph.D.
ředitel odboru

OBSAH

Obsah	
Obecná východiska	4
Stanovení podmínek uchování informací v informačních systémech, které nejsou eSSL	5
Samostatné evidence dokumentů v elektronické podobě	7
Změny v atestacích eSSL	8
Změny v čerpání údajů ze základních registrů v rámci jmenných rejstříků	9
Příjem dokumentu způsobilého přivodit škodu na výpočetní technice veřejnoprávního původce	10
Vyhotovování dokumentů se strojově čitelnou vrstvou	10
Nakládání s dokumenty označenými „OMEZENÝ PŘÍSTUP“	11
Oprávnění ke zřízení bezpečnostního archivu	12
Kopie archiválií v digitální podobě	12
Česká tisková kancelář	13

Metodické stanovisko Ministerstva vnitra k novele archivního zákona a spisové vyhlášky

Novela zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále „archivní zákon“), vyhlášená pod č. 197/2024 Sb., přináší řadu změn, mezi které patří zejména stanovení podmínek pro uchování informací v informačních systémech, které nejsou elektronickými systémy spisové služby (dále „eSSL“), povinná tvorba dokumentů se strojově čitelnou vrstvou a připojenými metadaty ve strojově čitelném formátu v informačních systémech veřejnoprávního původce, nebo odklad některých povinností veřejnoprávních původců při výkonu spisové služby.

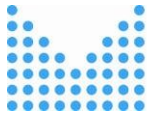
Novela vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, ve znění pozdějších předpisů (dále „spisová vyhláška“), vyhlášená pod č. 200/2024 Sb., pak reaguje na změny provedené v archivním zákoně.

Novela archivního zákona i novela spisové vyhlášky nabyly účinnosti k 1. červenci 2024.

Obecná východiska

Dokument je v souladu s § 2 písm. e) archivního zákona každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena.

Výkonem spisové služby se podle § 2 písm. l) archivního zákona rozumí odborná správa dokumentů vzniklých z činnosti původce, popřípadě z činnosti jeho právních předchůdců, která zahrnuje řádný příjem, evidenci, rozdělování, oběh, vyřizování, vyhotovování, podepisování, odesílání, ukládání a vyřazování ve skartačním řízení, a to včetně kontroly těchto činností.

Veřejnoprávní původci vykonávají spisovou službu (odbornou správu dokumentů) v základní evidenční pomůcce, kterou je podle § 8 odst. 1 spisové vyhlášky eSSL. (K samotnému pojmu „evidenční pomůcka“ viz zejména § 64 odst. 3 archivního zákona.)

Nevidují-li veřejnoprávní původci dokumenty v základní evidenční pomůcce, zaevidují je dle ustanovení § 8 odst. 2 spisové vyhlášky v samostatné evidenční pomůcce, tedy v samostatné evidenci dokumentů. Ta může být vedena v listinné podobě jako kniha tvořená ze svázaných a očíslovaných listů tiskopisů (obdobu podacího deníku, jako základní evidenční pomůcky výkonu spisové služby v analogové podobě), nebo může být vedena v elektronické podobě.

Stanovení podmínek uchování informací v informačních systémech, které nejsou eSSL

Novela archivního zákona obsahuje nový § 3a, který zní:

„(1) Správce informačního systému, který není elektronickým systémem spisové služby, využívaného veřejnoprávním původcem zajišťuje, že tento informační systém umožňuje uchování informací v souladu s § 3 odst. 5. V případě informací, na které nebyl vydán trvalý skartační souhlas podle § 15 odst. 4, zajišťuje správce informačního systému podle věty první, že tento systém umožňuje výběr archiválií mimo skartační řízení. Na informační systém uvedený ve větě první se nevztahují požadavky stanovené tímto zákonem na elektronické systémy spisové služby.

(2) Postupy, výstupní datové formáty a rozsah a podobu metadat pro účely výběru archiválií podle odstavce 1 stanoví Národní archiv a zveřejní je na svých internetových stránkách.“

Novým ustanovením jsou stanoveny základní podmínky uchování informací v informačních systémech veřejnoprávního původce, které nejsou eSSL.

Ustanovením § 3a se nezavádí nová kategorie informačních systémů (není tedy důvod hovořit o „informačních systémech podle § 3a“). Citované ustanovení pouze stanovuje, co musí splňovat informační systémy, které nejsou eSSL.

Ustanovení § 3a se vztahuje nejen na informační systémy veřejné správy – týká se všech informačních systémů využívaných veřejnoprávním původcem. Rovněž nelze

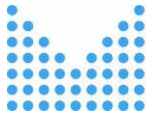
tyto informační systémy zužovat pouze na ty, které implicitně slouží k výkonu spisové služby, tedy na samostatné evidence dokumentů. Mezi informační systémy podle § 3a tak patří i ty, které pracují pouze s daty, jako jsou databáze, geografické informační systémy apod.

V § 3a odst. 1 se upravují dvě základní povinnosti správce informačního systému:

- zajistit, že tento informační systém umožňuje uchovávání informací v souladu s § 3 odst. 5 (§ 3 odst. 5 archivního zákona nedoznal změny; stanovuje pro případ dokumentů v digitální podobě, že se *„jejich uchováváním rozumí rovněž zajištění věrohodnosti původu dokumentů, neporušitelnosti jejich obsahu a čitelnosti, tvorba a správa metadat náležejících k těmto dokumentům v souladu s tímto zákonem a připojení údajů prokazujících existenci dokumentu v čase. Tyto vlastnosti musí být zachovány do doby provedení výběru archiválií.“*);
- zajistit v případě informací, na něž nebyl vydán trvalý skartační souhlas, že systém umožňuje výběr archiválií mimo skartační řízení (náznak konceptu Archiving by Design); požadavky na datové formáty, rozsah a podobu metadat pro účely výběru archiválií pak stanoví na základě § 3a odst. 2 archivního zákona Národní archiv.

Nadto § 3a deklaruje, že se na tyto systémy nevztahují požadavky zákona týkající se eSSL. To lze vnímat jako jakési nenormativní ujištění, neboť fakt, že požadavky vztahující se na eSSL se na jiné systémy nevztahují, se rozumí sám sebou.

(Zároveň je potřeba vnímat rozdíl mezi pojmy „spisová služba“ a „eSSL“, kdy spisová služba jako odborná správa dokumentů u veřejnoprávního původce je činnost, pro jejíž výkon mohou sloužit různé druhy informačních systémů, zatímco „eSSL“ je jen druhem informačního systému a v pojetí právní úpravy spisové služby jednou z evidenčních pomůcek. Ujištění věty třetí v § 3a tak směřuje zejména vůči povinnosti atestace, která platí jen pro eSSL.)

S ustanovením § 3a souvisí důležité ustanovení čl. II bodu 3 zákona č. 197/2024 Sb., podle kterého se nový § 3a použije na informační systémy uvedené do provozu po 31. prosinci 2024. Je tak vyloučena retroaktivita ustanovení § 3a. Je však samozřejmě možné použít postupy stanovené Národním archivem podle § 3a odst. 2 i pro stávající informační systémy.

Zákon č. 197/2024 Sb. nemá vlastní definici uvedení informačního systému do provozu a univerzální definice nevyplývá ani z jiných právních předpisů. (Nutno připomenout, že § 3a se týká nejen informačních systémů veřejné správy, ale obecně všech informačních systémů používaných veřejnoprávními původci.)

Z kontextu však lze dovodit, že uvedení informačního systému do provozu je jednorázovou akcí.

Samostatné evidence dokumentů v elektronické podobě

Skutečnost, že § 3a upravuje pro určitou množinu informačních systémů dva základní požadavky, neznámá, že vylučuje další regulaci těchto systémů. Ustanovení § 3a neřeší další parametry informačních systémů. Ty budou zpravidla vycházet z povahy a účelu informačního systému a ze souvisejících právních předpisů. Pod § 3a totiž spadají například agendové informační systémy, které nezřídká mají svoji vlastní regulaci v odvětvových zákonech.

Ustanovení § 3a dopadá také na některé informační systémy, v nichž veřejnoprávní původce vykonává spisovou službu (aniž by se jednalo o eSSL). Jedná se o tzv. samostatné evidence dokumentů v elektronické podobě. V souladu s § 64 odst. 3 archivního zákona eviduje původce dokumenty v evidenční pomůcce. Spisová vyhláška v § 8 rozlišuje dva druhy evidenčních pomůcek – základní (tou je eSSL) a samostatnou, již je mimo jiné samostatná evidence dokumentů v elektronické podobě. Samostatná evidence dokumentů v elektronické podobě je právním řádem regulována od roku 2009 na úrovni vyhlášky, jelikož nejde o institut spadající pod výhradu zákona, jednoznačně se tedy jedná o kategorii evidenční pomůcky odlišnou od eSSL.

Vzhledem k tomu, že se v samostatné evidenci dokumentů vykonává spisová služba a zmocnění § 70 odst. 1 archivního zákona pokrývá „podrobnosti výkonu spisové služby“, má ve spisové vyhlášce úprava samostatných evidencí dokumentů své nezastupitelné místo. Jak je však uvedeno výše, soulad samostatných evidencí dokumentů s právními předpisy není ověřován atestem.

Závěrem k nastíněné problematice nového § 3a lze konstatovat, že veřejnoprávní původci v souvislosti s novým § 3a archivního zákona nemusejí na praxi využívání stávajících samostatných evidencí dokumentů v elektronické podobě nic měnit.

Změny v atestacích eSSL

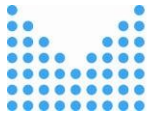
Na základě novely archivního zákona dochází též k podstatným změnám v oblasti atestací eSSL. Dle ustanovení § 63 odst. 3, věty druhé, archivního zákona mohou veřejnoprávní původci (srov. § 3 odst. 1 archivního zákona) využívat pouze eSSL, které splňují požadavky archivního zákona, spisové vyhlášky a národního standardu, a u kterých je splnění těchto požadavků potvrzeno atestem.

Nově jsou na základě změny věty třetí výše uvedeného ustanovení atestací zproštěny eSSL, které jsou součástí informačního systému pro nakládání s utajovanými informacemi.

Dále atestované eSSL nemají povinnost využívat obce, které vykonávají přenesenou působnost pouze v základním rozsahu, organizační složky těchto obcí, těmito obcemi zřizované nebo zakládané právnické osoby a dále školy a školská zařízení ve smyslu § 3 odst. 1 písm. j) archivního zákona. eSSL těchto veřejnoprávních původců však nadále musí splňovat ustanovení archivního zákona, spisové vyhlášky a národního standardu. Vyjmutí těchto veřejnoprávních původců z povinnosti využívat atestovaný eSSL je v souladu s připravovanou koncepcí archivnictví a spisové služby, která si klade za cíl snížení povinností některých původců dokumentů s přihlédnutím k jejich významu, možnostem a zdrojům.

K další změně v oblasti atestací eSSL dochází následkem změny v § 69d odst. 2 archivního zákona. Nově se v případě změny archivního zákona, spisové vyhlášky

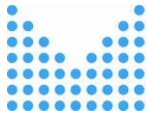
nebo národního standardu platnost atestu nemění. Rovněž atest nadále platí, i pokud se eSSL v průběhu platnosti atestu změní, a to za předpokladu, že objednatel atestu vyrozumí Ministerstvo vnitra a atestační středisko o provedených změnách a zároveň prohlásí, že eSSL nadále splňuje požadavky archivního zákona, spisové vyhlášky a národního standardu.

Přechodné ustanovení čl. II bodu 1 zákona č. 197/2024 Sb. odkládá použitelnost zákazu nabízet a dodávat neatestované eSSL vybraným veřejnoprávním původcům (§ 69e archivního zákona) o jeden rok, tj. z 1. července 2024 na 1. července 2025.

Přechodné ustanovení čl. II bodu 2 zákona č. 197/2024 Sb. odkládá povinnost vykonávat spisovou službu v atestovaném eSSL na 1. ledna 2027. Tento odklad je promítnut také do čl. II vyhlášky č. 200/2024 Sb. (Veřejnoprávní původci uvedou výkon spisové služby do souladu s požadavky vyhlášky č. 259/2012 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti této vyhlášky, do 31. prosince 2026.)

Změny v čerpání údajů ze základních registrů v rámci jmenných rejstříků

Na základě nového ustanovení § 64 odst. 8 archivního zákona je umožněno využití údajů ze základního registru obyvatel také určeným původcům, kteří nejsou orgány veřejné moci. Čerpání údajů je umožněno za účelem vedení jmenného rejstříku v rozsahu jméno, popřípadě jména, příjmení; adresa místa pobytu, případně též adresa, na kterou mají být doručovány písemnosti podle jiného právního předpisu; datum, místo a okres narození a u subjektu údajů, který se narodil v cizině, datum, místo a stát, kde se narodil; datum úmrtí; čísla a druhy identifikačních dokladů a datum skončení jejich platnosti a typ datové schránky a identifikátor datové schránky. Tímto krokem došlo k srovnání postavení určených původců, kteří nespádali do kategorie orgánů veřejné moci, a proto nemohli údaje ze základních registrů čerpat.

Rovněž je novým ustanovením § 64 odst. 9 archivního zákona výslovně upravena možnost čerpání údajů ze základních registrů pro určené původce, kteří jsou orgánem veřejné moci podle zákona upravujícího základní registry, a to v rozsahu, který se stanoví postupem podle zákona upravujícího základní registry. Toto ustanovení má deklaratorní povahu a do zákona bylo doplněno, aby se předešlo otázkám, zda doplnění předchozího odstavce 8 neznamena a contrario omezení přístupu k údajům u původců, na něž odstavec 8 nedopadá.

Změny v § 64 odst. 8 a 9 se však týkají pouze rozsahu oprávnění využívat údaje ze základních registrů v souvislosti s vedením jmenného rejstříku.

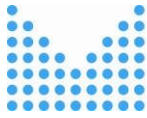
Na rozsahu údajů vedených ve jmenném rejstříku podle § 64 odst. 5 archivního zákona se nic nemění.

Příjem dokumentu způsobilého přivodit škodu na výpočetní technice veřejnoprávního původce

Z § 64 odst. 2 archivního zákona je nově odstraněna část věty druhé, týkající se neopatřování dokumentů jednoznačným identifikátorem, pokud obsahují chybný datový formát nebo počítačový program, které jsou způsobilé přivodit škodu na výpočetní technice veřejnoprávního původce. Chybné datové programy a počítačové soubory by měly být zachyceny již vnějším perimetrem veřejnoprávního původce a do prostředí eSSL by se vůbec neměly dostat a neměly by být označeny jednoznačným identifikátorem. Za účelem bezpečnosti eSSL je však nadále vyžadována kontrola přítomnosti škodlivého kódu v rámci podrobné kontroly doručeného dokumentu podle § 4 odst. 1 a 3 spisové vyhlášky.

Vyhotovování dokumentů se strojově čitelnou vrstvou

Veřejnoprávní původci mají na základě nových ustanovení § 69a odst. 5 až 7 archivního zákona povinnost vytvářet dokumenty s připojenou strojově čitelnou vrstvou. To znamená, že dokumenty v digitální podobě obsahující text, musí být

opatřeny strojově čitelným textem a musí k nim být připojena metadata ve strojově čitelném formátu. Takto připojená strojově čitelná vrstva pak musí být v souladu se schématem pro strojově čitelnou vrstvu, které má zveřejnit Digitální a informační agentura. Veřejnoprávním původcem vytvořený dokument se strojově čitelnou vrstvou pak musí být ve výstupním datovém formátu ve verzi PDF/A-3 či PDF/A-4, jenž může být složen ze statických textových komponent, statických kombinovaných textových a obrazových komponent, které jsou ve výstupních datových formátech. Pokud je dokument určen pouze pro komunikaci mezi informačními systémy, nemusí obsahovat strojově čitelný text a metadata ve strojově čitelném formátu.

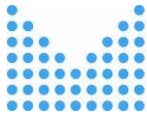
Pravidla pro vyhotovení dokumentů se strojově čitelnou vrstvou byla z důvodu nadbytečnosti odstraněna z § 16 odst. 5 spisové vyhlášky.

Veřejnoprávní původce je nově také povinen v informačním systému automatizovaně zpracovat metadata obsažená ve strojově čitelné vrstvě doručeného dokumentu včetně datové zprávy, v níž je obsažen, ledaže mu technické prostředky čtení strojově čitelné vrstvy prokazatelně neumožňují.

V souladu s čl. II bodem 4 zákona č. 197/2024 Sb. je veřejnoprávní původce povinen vyhotovovat dokumenty se strojově čitelnou vrstvou a zpracovávat metadata ze strojově čitelné vrstvy doručených dokumentů v informačních systémech uvedených do provozu po 31. prosinci 2025 již od 1. ledna 2026. Pro ostatní informační systémy (tedy systémy uvedené do provozu do 31. prosince 2025) je tato povinnost stanovena od 1. ledna 2027.

Nakládání s dokumenty označenými „OMEZENÝ PŘÍSTUP“

Novelou archivního zákona je zaváděn nový § 64b s požadavkem na označování vybraných typů dokumentů v oblasti obrany slovy „OMEZENÝ PŘÍSTUP“. Právní úprava reaguje na zvyšující se množství dokumentů a informací předávaných České republice jinými státy v oblasti obrany. Jedná se o dokumenty, resp. informace, které nejsou utajovanými informacemi, ale ve státu původu je jim poskytována právní ochrana před neoprávněným přístupem, resp. jsou poskytovány pouze osobám,

keré je potřebují k výkonu své funkce, k pracovní nebo jiné obdobné činnosti (tzv. princip „need to know“). Česká republika se při přijetí takové informace zavazuje respektovat režim původce, který spočívá v řízeném přístupu k nim v souladu se závazky České republiky. Případné poskytnutí takové informace třetí osobě by znamenalo porušení závazku České republiky v souvislosti s předáním takové informace.

Původci, kteří budou příjemci těchto dokumentů, musí zajistit plnění uvedených závazků správným nastavením interních metodik a procesů a jejich aktivní kontrolou i vymáháním.

K naplnění nového ustanovení archivního zákona připravilo Ministerstvo obrany návrh nařízení vlády, v němž se stanovují státy, které jsou původci takových dokumentů (<https://odok.cz/portal/veklep/material/KORND5VJVH8S/>).

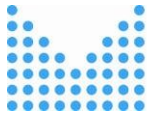
V souvislosti s § 64b archivního zákona mění zákon č. 197/2024 Sb. také ustanovení § 11 odst. 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, kde se pro informace s označením „OMEZENÝ PŘÍSTUP“ upravuje důvod neposkytnutí takové informace.

Oprávnění ke zřízení bezpečnostního archivu

Do ustanovení § 53 odst. 1 archivního zákona obsahujícího výčet původců oprávněných zřídit bezpečnostní archiv se doplňuje Kancelář prezidenta republiky. Zřízení bezpečnostního archivu kanceláře umožní řádné vyřazování vyřízených dokumentů a uzavřených spisů obsahujících utajované informace, jimž uplynuly skartační lhůty.

Kopie archiválie v digitální podobě

Nové ustanovení § 41a archivního zákona se týká pořízení kopie archiválie v digitální podobě, na které se s výjimkou ustanovení o potvrzení shody použijí obdobně ustanovení archivního zákona o pořízení repliky archiválie v digitální podobě. Ustanovení upravuje poskytování kopií digitálních archiválií badatelům, neboť tyto

kopie, zvláště projdou-li např. anonymizací, již nejsou totožné s archiválií, z níž byly pořízeny, takže na ně nelze vztáhnout ustanovení o potvrzení shody týkající se replik archiválií.

Česká tisková kancelář

Česká tisková kancelář jako právnická osoba zřízená zákonem (zákon č. 517/1992 Sb., o České tiskové kanceláři) patřila podle § 3 odst. 1 písm. m) archivního zákona k veřejnoprávním původcům. S účinností od 1. července 2024 se nově stává soukromoprávním původcem podle § 3 odst. 2 písm. b) archivního zákona. Cílem změny je snížit míru administrativní zátěže tak, aby odpovídala povaze činnosti České tiskové kanceláře a jejím kapacitám. Česká tisková kancelář proto od 1. července 2024 nemá povinnost vykonávat spisovou službu.